

TAKING
COOPERATION
FORWARD

- Fokusna skupina, Ljubljana, Mestna hiša, 30. 03. 2022
- Predstavitev projekta ForHeritage ter orodij za boljše upravljanje in financiranje stavb kulturne dediščine, pripravljenih v okviru projekta
- | Nika Murovec, Damjan Kavaš, Inštitut za ekonomska raziskovanja; Urša Peršič, RRA LUR |

- ❖ Vse regije/mesta, ki sodelujejo v projektu 4H se soočajo z enakimi izzivi, ko gre za kulturno dediščino:
 - Odsotnost celovitega upravljanja,
 - Pomanjkanje ustreznih kompetenc in
 - Odsotnost alternativnega financiranja v sektorju kulturne dediščine.
- ❖ Glavni cilj: **boljše upravljanje in financiranje kulturne dediščine =>** spodbuditi celostni pristop k upravljanju dediščine v različnih fazah načrtovanja, izvajanja in financiranja. Potrebno je tesno sodelovanje javnega in zasebnega sektorja, ki se ukvarjata z varovanjem in upravljanjem kulturne dediščine in virov.
- ❖ 2-letni kapitalizacijski projekt - gradi na rezultatih 4 izvedenih projektov: FORGET HERITAGE, RESTAURA, IFISE in CLIC.

KAPITALIZACIJA - EU PROJEKTI

RESTAURA

Revitalising Historic Buildings through Public-Private Partnership Schemes

FORGET HERITAGE

Innovative, replicable and sustainable Private Public Cooperation management models of the abandoned historical sites by setting up Cultural and Creative Industries

IFISE

Innovative Financial Instruments in support to the Social Economy

CLIC

Circular models Leveraging Investments in Cultural heritage adaptive reuse

❖ Kako?

- DS 1: Nadgradnja obstoječih orodij („Adjustment of existing tools“)
- DS 2: Testiranje in evalviranje orodij na 4 pilotnih lokacijah - PL, SI, HR, IT („Pilot testing and validation“)
- DS 3: Prenos znanja in izkušenj v Ljubljansko urbano regijo in širše - v druge regije („Territorial uptake“)

TAKING
COOPERATION
FORWARD

NACIONALNO USPOSABLJANJE ZA BOLJŠE FINANCIRANJE IN UPRAVLJANJE KULTURNE DEDIŠČINE, 24. 5. 2022

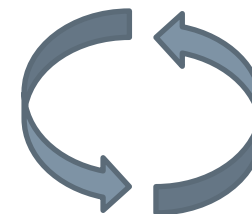
ORODJA ZA IZBOLJŠANJE UPRAVLJANJA STAVB KD

IER | Nika Murovec

PROCES PRIPRAVE ORODIJ:

- Pregled in analiza orodij in izkušenj preteklih projektov (FORGET HERITAGE, RESTAURA, CLIC, IFISE, ACT4PPP, CREATIVE CITIES, SECOND CHANCE ...)
- Kritična presoja, združevanje, dopolnjevanje (dodatna gradiva)
- Vključevanje deležnikov v proces priprave in potrditve orodij
- Priprava osnutka novih, prilagojenih orodij
- Testiranje orodij v 4 pilotnih aktivnostih
- Popravki, končne verzije in prevod 6 orodij

<https://www.interreg-central.eu/Content.Node/ForHeritage.html>

KAKO VKLJUČITI JAVNOST?

Dobro/sodelovalno upravljanje na področju kulture dediščine

Avtor: Institute for development and International Relations (IRMO)

„Za upravljanje kulturne dediščine je najpomembnejša pomenljiva interakcija med različnimi deležniki. Pogovor in poslušanje ustreznih deležnikov sta spretnosti, ki ju je treba izvajati v vseh fazah upravljanja kulturne dediščine.“

Dobro/sodelovalno upravljanje na področju kulturne dediščine: Kako vključiti javnost?

VSEBINA:

Orodje nudi praktične informacije, ki lahko prispevajo k izbiri metod, uporabljenih pri sodelovanju z deležniki:

- Koncept in načela dobrega/sodelovalnega upravljanja
- Pomen sodelovalnega pristopa
- Postopni proces vključevanja deležnikov
- Nasveti za oceno procesa

PILOTNI PROJEKTI

Prenosljivi elementi pilotnih projektov za revitalizacijo kulturne dediščine

Avtor: IER (Nika Murovec, Damjan Kavaš)

Izkušnje preteklih pilotnih projektov na področju revitalizacije stavb KD (12 pilotov - Restaura, Forget Heritage) ter njihova prenosljivost.

Prenosljivi elementi pilotnih projektov za revitalizacijo

Namen: podati boljši pregled dobrih praks in priporočil, ki so bodisi splošno veljavna, bodisi veljavna v jasno opredeljenem kontekstu.

VSEBINA:

- 1.) Splošna načela za vse faze razvoja pilotnega projekta
- 2.) Priporočila po fazah življenjskega cikla projekta
- 3.) Praktični primeri in vpogledi v pretekle pilotne projekte
- 4.) Pregled analiziranih projektov in njihovih glavnih značilnosti (prenosljivost?)

PRISTOP JAVNO-ZASEBNEGA SODELOVANJA

pri revitalizaciji kulturne dediščine

Avtor: IER (Damjan Kavaš, Nika Murovec)

“Ali je javno-zasebno sodelovanje ustrezna metoda za zagotavljanje trajnosti dediščine?”

Pristop javno-zasebnega sodelovanja pri revitalizaciji kulturne dediščine

Javno-zasebno sodelovanje = javno-zasebno partnerstvo, javno-zasebno skupno podjetje ali druge oblike javno-zasebnega povezovanja (sporazumi o sodelovanju, sporazumi o uporabi, finančni sporazumi...)

Cilj: predstaviti obstoječe oblike javno-zasebnega sodelovanja, njihovo uporabo in priporočila o tem, kako lahko javni in zasebni sektor uspešno sodelujeta pri revitalizaciji kulturne dediščine

FINANČNI INSTRUMENTI IN INOVATIVNE FINANČNE SCHEME za kulturno dediščino

Avtor: Finpiemonte

„Kaj/kakšni so finančni instrumenti (zlasti inovativni) in v katerih primerih se lahko izkažejo za koristne?“

Finančni instrumenti in inovativne finančne sheme za kulturno dediščino

Namen: podati praktični pregled in prispevati k izgradnji osnovnega znanja o (inovativnih) finančnih instrumentih: prednostih in pomanjkljivostih ter kako jih je mogoče uporabiti v projektih za revitalizacijo kulturne dediščine

VSEBINA:

- 1.) Pregled finančnih instrumentov in inovativnih finančnih shem, uporabnih na področju KD
- 2.) Resnični primeri uporabe
- 3.) Nasveti in napotki za uporabo v praksi

OCENA UČINKOV projektov kulturne dediščine

Avtor: Finpiemonte

„Kako ocenjevati učinke projektov kulturne dediščine?“

Ocena učinkov projektov kulturne dediščine

Namen: Podati pregled glavnih izvedbenih vidikov, da bi v praksi lažje pristopili k oceni učinkov projektov kulturne dediščine.

VSEBINA:

- Koncept ocene učinkov in uporaba na področju KD (zakaj, kdaj, kdo?)
- Ključna praktična in metodološka vprašanja (kako?)
- Primeri kazalnikov

KAKO ORGANIZIRATI USPEŠNO USPOSABLJANJE

za boljše upravljanje sektorja kulturne
dediščine

Avtor: RRA LUR (Nataša Mršol)

Kako pristopiti k pripravi, izvedbi in oceni usposabljanj?

Kako organizirati uspešno usposabljanje za boljše upravljanje sektorja kulturne dediščine

Namen: Ponuditi uporabne informacije in nasvete glede organizacije usposabljanja za boljše upravljanje KD za različne ciljne skupine (npr. zaposlene v javni upravi, upravljavce in izvajalce na področju kulturne dediščine).

VSEBINA:

- 1.) Glavne faze in dejavnosti za učinkovito pripravo, izvedbo in oceno programa za usposabljanje (vključno s spletnim usposabljanjem)
- 2.) Izkušnje, spoznanja, dobre prakse s primeri programov usposabljanja, delavnic in vprašanj za ocenjevanje.
- 3.) Primerjalna analiza delavnic in gradiva za usposabljanje

IZKUŠNJE TESTIRANJA ORODIJ:

- Kratka, razumljiva orodja, sistematična, praktična.
- Relevantna, nudijo dobro izhodišče, vključno s povezavami do nadaljnjih informacij.
- Niso vsa orodja primerna za vse pilote, v vseh fazah projekta (kontekst, nacionalne specifikacije, predznanje ...)

V okviru projekta so projektni partnerji testirali orodja razvita v okviru projekta, in sicer v obliki pilotov s poudarkom na alternativnem financiranju in celovitem upravljanju.

Sodelovanje z zasebnim sektorjem se dojema kot aktivnost favoriziranja zasebnega partnerja.

Uporabili smo inovativne pristope, ki zahtevajo spremembo pristopov, uporabljenih v preteklosti, kar je bil učni proces za vse vključene v projekt.

TESTIRANJE IN EVALVIRANJE ORODIJ

The Pomeranian
Dukes' Castle in
Szczecin, Poljska

Vodnikova domačija v Ljubljani,
Slovenija

The Palazzo Santa
Croce in Cuneo,
Italija

Kompleks
Benčić, Reka,
Hrvaška

Upravljanje zgradb (območij) kulturne dediščine:

- Zaradi svoje interdisciplinarne narave je upravljanje zgradb kulturne dediščine zelo kompleksno. Več kot je vključenih institucij, bolj kompleksno je upravljanje (npr. lokalna in regionalna raven). Zavzetost in vključenost ljudi ki upravljajo zgradbo je ključnega pomena.
- Javna uprava se pogosto ne zna hitro odzvati in kompleksne probleme upravljavcev, zato se probleme rešujejo zelo počasi.
- Težave z vertikalno (med različnimi ravni) in horizontalno (znotraj posamezne javne oblasti) koordinacijo.
- Podpora zunanjih ekspertov upravljavcem zgradb kulturne dediščine je zelo dragocena (strokovnjaki, mentorji).
- Vsak kraj, vsako mesto in vsak projekt ima drugačne okvirne pogoje. Kar deluje v enem mestu, ne bo nujno delovalo v drugem mestu. Ni pristopa "enotna rešitev za vse".

Financiranje:

- Za strokovnjake iz neprofitnih organizacij je prepoznavanje virov financiranja in odločitev o ustreznem modelu financiranja za njihovo organizacijo ena najzahtevnejših nalog.
- Na voljo so javni in zasebni viri financiranja, vendar morajo biti usklajeni s poslanstvom, vizijo in vrednotami organizacije. V okviru projekta je bila razvita »metodologija postopka deset korakov«, ki vodjem projektov pomaga pri iskanju alternativnih finančnih virov.
- Trendi: spletno zbiranje sredstev raste iz dneva v dan, osredotočenost na financiranje projektov, porast meritev uspešnosti in trženja, vključno z večjo prepoznavnostjo družbenih medijev. Vsi te trendi so se okrepili v času covid-19.
- Financiranje kulture trenutno ni zelo visoko na prioritetenem seznamu zasebnih investitorjev.
- Inkubatorji in pospeševalniki »kulturne dediščine« bi lahko bili izvedljiva rešitev za premagovanje tega stanja na podlagi dobrih praks iz drugih industrij. Takšen podporni instrument bi bil kot »posrednik« zagotavljanje znanja, mentorstva in »pametnega denarja«.

Vključevanje deležnikov:

- Vključevanje deležnikov ima pozitiven vpliv na upravljanje območja/zgradbe KD. Zgodnje posvetovanje z deležniki omogoča ustrezen razvoj projekta, hkrati pa deležnikom zagotavlja dobro razumevanje projektnih ciljev, dejavnosti in terminskega načrta. V primerih, ko se deležniki soočajo s številnimi spremembami in zamudami pri izvajanju projekta ter se pričakuje njihova obsežna vpetost od začetka do konca projekta, njihova vključenost postopoma izgublja dinamiko. Predlagamo postopen in ciljno usmerjen pristop glede na njihov primarni interes in zelo omejeno razpoložljivost. Med izvajanjem trajno graditi skupnost. Organizacija dogodkov in razstav, odprtih za javnost, je zelo koristna za privabljanje novih deležnikov in povečanje zanimanja prebivalcev.

Orodja razvita znotraj projekta ForHeritage:

- Na splošno so se orodja izkazala za uporabna pri prvem stiku s posamezno tematiko ali pri splošnem razumevanju posamezne tematike. So koristna tudi pri pripravi in izvedbi pilotov, vendar je njihova uporaba vedno odvisna od vsebine posameznega pilotnega projekta.

TAKING
COOPERATION
FORWARD

NACIONALNO USPOSABLJANJE ZA BOLJŠE FINANCIRANJE IN UPRAVLJANJE KULTURNE DEDIŠČINE, 24. 5. 2022

PRENOS ZNANJA IN IZKUŠENJ

RRA LUR | Urša Peršič

Prenos znanja pridobljenega iz testiranja orodij, implementacije pilotnih projektov in ostalih aktivnosti na regionalni in nacionalni nivo.

POLJSKA Regija Zahodne Pomeranije	SLOVENIJA Ljubljanska urbana regija
HRVAŠKA Mesto Reka	ITALIJA Regija Piemont

4 glavni delovni sklopi:

1. Oblikovanje končnega seta orodij in prevod v 4 jezike partnerjev, objava na spletnih straneh.

<https://rralur.si/projekti/for-heritage/set-6-forheritage-orodij-za-boljse-upravljanje-in-financiranje-kulturne-dediscine/>

2. Priprava Modelov upravljanja in financiranja kulturne dediščine - skupno 4 modeli (PL, HR, SI, IT).
3. Izvedba regionalnih usposabljanj o financiranju kulturne dediščine - 4 usposabljanja.
4. Izvedba nacionalnih usposabljanj o financiranju kulturne dediščine - 4 usposabljanja.
5. Izjava o seznanitvi z orodji in njihovi uporabi s strani inštitucij kulturne dediščine - več kot 16 podpisanih izjav.

Ljubljanska urbana regija (LUR)

- Analiza stanja financiranja kulturne dediščine v LUR.
- Izvedba Fokusne skupine o javno-zasebnem sodelovanju pri financiranju in upravljanju kulturne dediščine v LUR.
- Priprava Modela financiranja kulturne dediščine v LUR.
- Izvedba regionalnega usposabljanja.
- Izvedba nacionalnega usposabljanja .
- Podpis izjav o seznanitvi z orodji in njihovi uporabi s strani inštitucij kulturne dediščine.

Analiza stanja financiranja kulturne dediščine v LUR.

Namen: Pregled virov financiranja subjektov kulturne dediščine v LUR /februar 2022

Analiza poda pogled v financiranje in strukturo financiranja KD po stroških ter virih, opredeli kateri so ključni viri financiranja in pojasni za katere namene bi upravljavci kulturne dediščine potrebovali dodatna finančna sredstva ter katere vire financiranja bi pri tem želeli okrepiti.

Spletna anketa, izvedena med upravljavci stavb kulturne dediščine v lasti občin LUR, v katerih se izvajajo javno dostopni programi povezani s kulturo in/ali kreativnimi industrijami (podatke za leto 2020).

Največ upravljavcev stavb kulturne dediščine v lasti občin LUR je v letu 2020 razpolagalo s sredstvi v višini 10.000- 50.000 EUR.

Anketirani so v letu 2020 v povprečju največ sredstev namenili za upravljanje, investicijsko vzdrževanje in nakup opreme (47,27%).

Največ sredstev so anketirani v povprečju pridobili iz Javnih sredstev lokalnih skupnosti (77%). Drugi največji vir sredstev je bila prodaja blaga in storitev (19,09%).

Pri virih zasebnega financiranja bi si sodelujoči v anketi najbolj želeli razviti oziroma okrepiti donacije pravnih oseb in zasebne investicije oz. javno zasebno partnerstvo.

Fokusna skupine o javno-zasebnem sodelovanju pri financiranju in upravljanju kulturne dediščine v LUR.

Namen: Razprava s ključnimi deležniki o javno-zasebnem partnerstvu v kulturni dediščini / marec 2022

- Analiza financiranja in upravljanja kulturne dediščine v LUR.
- Študija izvedljivosti pridobivanja novih zasebnih virov financiranja aktivnosti na Vodnikovi domačiji - dr. Damjan Kavaš, IER → analiza izvedljivosti različnih potencialnih zasebnih (ali javno-zasebnih) finančnih virov, ki bi dopolnili obstoječe javno in zasebno financiranje aktivnosti na Vodnikovi domačiji. → Podlaga za implementacijo pilotnega projekta.
- Q & A session / razprava o različnih vidikih, povezanih s težavami v financiranju in upravljanju kulturne dediščine.

Vabljeni / upravljavci KD iz LUR, Občine LUR, Pridruženi partnerji projekta 4H: ZVKDS, MK, Center za Kreativnost, MOL, Oddelek za kulturo

Model financiranja kulturne dediščine v LUR

Namen: Priprava regionalnega modela za financiranje na podlagi pripravljenih ForHeritage orodij in vključevanja deležnikov v ostalih aktivnostih / april 2022

Zunanji strokovnjak / Franc Gönc

- Model financiranja kulturne dediščine v Ljubljanski urbani regiji se ukvarja z vprašanjem možnih in ustreznih načinov za financiranje aktivnosti subjektov kulturne dediščine v LUR z namenom zagotavljanja dolgoročnega ohranjanja in razvoja KD.
- Možni viri pridobivanja prihodkov: Financiranje programske narave, Prihodki od prodaje izdelkov, Turistično-gostinska ponudba, Krepitev skupnosti, Finančne donacije, Sponzorstva, Nacionalne in EU finančne sheme, Digitalno / online financiranje.

Regionalno usposabljanje za boljše financiranje in upravljanje kulturne dediščine

Namen: Prenos znanja in izkušenj v širšo regijo / april 2022

- Predstavitev ForHeritage orodij za boljše upravljanje in financiranje stavb kulturne dediščine.
- Predstavitev Metodologije 10 korakov za oceno financiranja dejavnosti na lokaciji kulturne/naravne dediščine, razvite v okviru projekta ForHeritage in izkušenj financiranja projektov z družbenimi učinki (mag. Primož Šporar, Sklad 05; dr. Damjan Kavaš, IER).
- Predstavitev osnutka Modela financiranja kulturne dediščine v Ljubljanski urbani regiji -> povratne informacije o uporabnosti.

Nacionalno usposabljanje za boljše financiranje in upravljanje kulturne dediščine

Namen: Prenos ForHeritage orodij in ostalih rezultatov projekta v prakso vseh slovenskih regij / maj 2022

- Predstavitev ForHeritage orodij za boljše upravljanje in financiranje stavb kulturne dediščine in glavnih rezultatov tega evropskega projekta.
- Financiranje kulture in ohranjanja kulturne dediščine v EU perspektivi 2021-2027.
- Pristop javno-zasebnega sodelovanja pri projektih (revitalizacije) kulturne dediščine.
- Financiranje projektov z družbenimi učinki.
- Financiranje in izvajanje inovativnih dejavnosti v objektih kulturne dediščine.

Vabljeni / vsi ključni deležniki s področja upravljanja KD iz 12 slovenskih regij

Izjava o seznanitvi z orodji in njihovi uporabi s strani inštitucij kulturne dediščine

Pridruženi partnerji projekta in kulturne inštitucije so potrdile seznanitev z orodji in pritrdile, da jim bo pridobljeno znanje pomagalo pri profesionalnem delu / maj 2022

Interreg
CENTRAL EUROPE
ForHeritage

Statement of Commitment

I, the undersigned representative of mag. Marija Čučarić Bemšič, confirm that I am familiar with and support the tools for integrated cultural heritage management prepared within the ForHeritage project: Excellence in integrated heritage management in Central Europe and I participated in the training on this topic. These tools and acquired knowledge will help in my professional engagement.

Pismo seznanitve

Podpisan/-a predstavnik/-ca mag. Marija Čučarić Bemšič potrjujem, da sem seznanjen/-a z orodji za integrirano upravljanje kulturne dediščine, ki so bila pripravljena v okviru projekta ForHeritage: Odličnost za integrirano upravljanje dediščine v Srednji Evropi in da sem udeležil/-a usposabljanja na to temo. Ta orodja in pridobljeno znanje mi bodo pomagala pri mojem profesionalnem delu.

Place: Ljubljana
Date: 9. 5. 2022
Signature(s): [Signature]

Kraj: Ljubljana
Datum: 9. 5. 2022
Podpis: [Signature]

Interreg
CENTRAL EUROPE
ForHeritage

Statement of Commitment

I, the undersigned representative of Ljubljana Castle Public Institute, confirm that I am familiar with and support the tools for integrated cultural heritage management prepared within the ForHeritage project: Excellence in integrated heritage management in Central Europe and I participated in the training on this topic. These tools and acquired knowledge will help in my professional engagement.

Pismo seznanitve

Podpisan/-a predstavnik/-ca JAVNI ZAVOD LJUBLJANSKI GRAD potrjujem, da sem seznanjen/-a z orodji za integrirano upravljanje kulturne dediščine, ki so bila pripravljena v okviru projekta ForHeritage: Odličnost za integrirano upravljanje dediščine v Srednji Evropi in da sem udeležil/-a usposabljanja na to temo. Ta orodja in pridobljeno znanje mi bodo pomagala pri mojem profesionalnem delu.

Place: LJUBLJANA
Date: 20. 5. 2022
Signature(s): [Signature]

Kraj: LJUBLJANA
Datum: 20. 5. 2022
Podpis: [Signature]

I, the undersigned representative of _____

Podpisan/-a predstavnik/-ca

_____ potrjujem, da sem seznanjen/-a z orodji za integrirano upravljanje kulturne dediščine, ki so bila pripravljena v okviru projekta ForHeritage: Odličnost za integrirano upravljanje dediščine v Srednji Evropi in da sem udeležil/-a usposabljanja na to temo. Ta orodja in pridobljeno znanje mi bodo pomagala pri mojem profesionalnem delu.

Place: _____

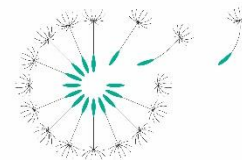
Date: _____

Signature(s): _____

Kraj: Ljubljana
Datum: 10. 5. 2022
Podpis: [Signature]

PROJEKTI PARTNERJI

RRA LUR

City of Rijeka

Città di Cuneo

IRMO

Institut za razvoj i međunarodne odnose
Institute for Development and International Relations

FINPIEMONTE

